

สุมนมาลาการ วตถุ ๑

“ตลฺยจ กมฺมํ กตฺมํ สาทฺฐติ อิมํ ธมฺมเทสํ สตฺถา เวพฺพเว
วิหรนฺโต สุมนํ นาม มาลาการํ อารพฺภ กเถสิ ๑

พระศาสดาเสด็จบิณฑบาต

(หน้า ๑๓๔-๑๓๖ โส กิร เทวสิกํ - คเหตฺวา เคหํ อคฺมาสิ)

โส กิร เทวสิกํ พิมพิสารถาชาณํ ปาโต ว อฏฺฐหิ สุมนปฺปฺพ-
นาพีหิ อฺปฏฺฐหนฺโต อฏฺฐฏฺฐกหาปณฺเ ลภติ ๑ อเถกทิวสํ ตสฺมึ
ปฺปฺพานิ คเหตฺวา นครํ ปวิฏฺฐมตฺเต, ภควา มหาภิกฺขุสงฺฆปรีวฺโต
ฉพฺพพณฺณรํสีโย วิสฺสชฺเชนฺโต มหตา พุทฺธานุภาเวน มหติยา
พุทฺธสิพฺพหาย นครํ ปิณฺฑทาย ปาวิสิ ๑ ภควา หิ เอกทา ฉพฺพพณฺณ-
รํสีโย วิสฺสชฺเชนฺโต กปิลวตฺถุปฺปเวสนาทีสุ วีย ๑ ตสฺมึปี ทิวเส สรีรโต
ฉพฺพพณฺณรํสีโย วิสฺสชฺเชตฺวา มหตา พุทฺธานุภาเวน มหติยา พุทฺธ-
สิพฺพหาย ราชคหํ ปาวิสิ ๑ อถ มาลาการโร ภควโต รตนคฺขมียกาณฺจ-
นคฺขมียสทิสํ อตฺตภาวํ ทิสฺวา ทวตฺตีสมหาปฺริสลกฺขณปฺปฏฺฐิมณฺฑิตํ
อสีตฺยานุพฺยลฺลชฺชนสิริโสภคํ โอลเเกตฺวา ปสนฺนจิตฺโต “กินฺนุ โจ
สตฺถุ อธิการํ กโรมีติ จินฺเตตฺวา อลฺลํ อปฺสฺสนฺโต “อิมหิ ปฺปฺเพหิ
ภควนฺตํ ปุเชตฺตาสามีติ จินฺเตตฺวา ปฺน จินฺเตสิ “อิมานิ รลฺโลเณ นิพฺพตฺถํ
อฺปฏฺฐจฺานปฺปฺพานิ, ราชา อิมานิ อลฺลนฺโต มํ พนฺธาเปยฺย วา
ฆาตาเปยฺย วา รฏฺฐโต วา ปพฺพพาเชยฺย, กินฺนุ โจ กโรมีติ ๑ อถสฺส
เอตทโหสิ “ราชา มํ ฆาเตตฺว วา รฏฺฐโต วา ปพฺพพาเชตฺว, โส หิ

มยหํ ทตมาโนปี อิมสมี อตตภาเว ชีวิตมตตํ ฌนํ ทเทยฺย; สตถุ
 ปุชา ปน เม อเนกาสุ กปฺปโกฏฺฐิสุ อถํ หิตาย เจว สุขาย จาติ
 อตตโน ชีวิตํ ตถาคตสฺส ปริจฺจชิ ฯ โส “ยาว เม ปสฺนุนจิตตํ
 น ปฏิกฺกฺกฺติ: ตาวเทว ปุชํ กริสฺสามีติ หฺนฺจปฺปหฺนฺจโ อุตคฺคฺทคฺโค
 สตถารํ ปุเชสิ ฯ กถํ? ปจฺมํ ตาว เทว ปุปฺพมฺมุจฺฉิโย ตถาคตสฺส
 อฺปฺริ จิปี ฯ ตา อฺปฺริมตฺถเก วิตานํ หุตฺวา อฺนฺจํสุ ฯ อปฺรา เทว
 มฺมุจฺฉิโย จิปี ฯ ตา ทกฺกฺจฺฉินฺนหตฺถปสฺสเสน มาลาปฏิจฺฉนฺเนน โอตฺริตฺวา
 อฺนฺจํสุ ฯ อปฺรา เทว มฺมุจฺฉิโย จิปี ฯ ตา ปิฏฺฐิปสฺสเสน โอตฺริตฺวา
 ตเถว อฺนฺจํสุ ฯ อปฺรา เทว มฺมุจฺฉิโย จิปี ฯ ตา วามหตฺถปสฺสเสน
 โอตฺริตฺวา ตเถว อฺนฺจํสุ ฯ เอวํ อฺนฺจ นานํปิโย อฺนฺจ มฺมุจฺฉิโย หุตฺวา
 จตฺตุสุ จาเนสุ ตถาคตํ ปฺริกฺกฺจิปฺปํสุ ฯ ปฺรโต คมนทฺวารมตฺตเมว อโหสิ ฯ
 ปุปฺพานํ วนฺณฺยานิ อนฺโตมุขานิ อเหสุ, ปตฺตานิ พหิมุขานิ ฯ ภควา
 รชตปฏฺฐปฺริกฺกฺจิตฺโต วยิ หุตฺวา ปายาสิ ฯ ปุปฺพานิ อจิตฺตกานิปิ
 สจฺจิตฺตํ นิสฺสาย อภิชฺชิตฺวา อปตฺติตฺวา สตถารา สทฺธิเยว คจฺฉนฺติ
 จิตฺถฺจาเน ติฏฺฐนฺติ ฯ สตถุ สรีโรโต สตสฺสทฺสวิชฺชุลตา วยิ รัสสิโย
 นิกฺขมฺมีสุ ฯ ปฺรโต จ ปจฺจโต จ ทกฺกฺจฺฉินฺโต จ วามโต จ สีสฺมตฺถกโต
 จ นิกฺขนฺตรัสสิโย นิกฺขมฺมีสุ ฯ เอกาปี สฺมมุขสฺมมุขฺญฺจาเนน อปฺลาโยตฺวา,
 สพฺพาปี สตถารํ ติกฺขตฺตํ ปทกฺกฺจฺฉินํ กตฺวา ตฺรฺณตาลกฺขนฺธปฺปมาณา
 หุตฺวา ปฺรโตเยว ฌานฺนฺติ ฯ สกฺลนฺครํ สงฺขุภิ ฯ “อนฺโตนฺนคเร นว
 โกฏฺฐิโย พหินฺนคเร นว โกฏฺฐิโยติ อฺนฺจารสฺสุ โกฏฺฐิสุ เอโกปี
 ปฺริโส วา อิตฺถี วา ภิกฺขํ คเหตุวา น นิกฺขมฺนฺโต นาม นตฺถิ ฯ
 มหาชโน สีนฺนาทํ นทฺนฺโต เจลฺลฺกฺเขปสฺสทฺสทานิ กโรนฺโต สตถุ
 ปฺรโตว คจฺฉนฺติ ฯ สตถาปี มาลาการสฺส คุณฺณํ ปากฺกฺมํ กาทฺตํ ติกฺวาเต

นคเร เภริจธณมคฺเคเนว อจริ ฯ มาลาการสฺส สกถสรีริ ปรณจ-
วณฺณาย ปิตฺติยา ปริปฺปรี ฯ โส โถกณฺณเวย ตถาคเตน สทุธิ จริตฺวา
มโนสฺติการเส นิมุคฺโค วิย พุทฺธรํสีนํ อนฺโต ปวิฏฺโง สตถารํ
โถเมตฺวา วนฺทิตฺวา ตฺจจนฺปจฺฉิเมว คเหตุวา เคหํ อคมาสิ ฯ

ภรรยาไม่เลื่อมใสฟองพระราช

(หน้า ๑๓๖-๑๓๘ อถ นํ ภริยา ปุจฺฉิ - ปรีวฺโต วิหารํ อคมาสิ)

อถ นํ ภริยา ปุจฺฉิ “กหํ ปุปฺพานีติ ฯ “สตุถา เม ปุชฺชิตฺติ ฯ
“รณฺโถ อิทานิ ก็ กริสฺสสีติ ฯ “ราชา มํ ฆาเตตฺวา วา รณฺจโต วา
ปพฺพาเชตฺวา, อหํ ชีวิตํ ปรีจจชิตฺวา สตถารํ ปุเชสี, สพฺพปุปฺพานิ อณฺจ
มฺภูจฺฉิโย อเหสฺสุ, เอวรฺูปา นาม ปุชา ชาตา, มหาชนฺ อุกฺกณฺจ-
สทฺสทานิ กรฺอนฺโต สตถารา สทุธิ จริติ, โย เอส มหาชนฺสส
อุกฺกณฺจิสทฺโท, ตสฺมี จาเน เอโสติ ฯ อถสฺส ภริยา อนฺธพาลา เอวรฺูเป
ปาฏฺิหาริเย ปสทาํ อชเนตฺวา ตํ อุกฺโกสิตฺวา “ราชาโน นาม จณฺทา
สก็ กุฑฺธา หตฺถปาทาติจฺเจทเนน พหุํปี อนตฺถํ กรฺอนฺติ, ตยา
กตกมฺเมน มยฺหมปี อนตฺถโถ สฺยาคิ ปุตฺเต อาทาย ราชกฺลํ คนฺตฺวา
รณฺญา ปกฺโกสิตฺวา “ก็ เอตนฺติ ปุจฺฉิตา อาห “มม สามิโก
ตฺมฺหากํ อฺุปฺภูจฺฉานปุปฺเพหิ สตถารํ ปุเชตฺวา ตฺจจนฺตฺถโถ ฆรํ อาคนฺตฺวา
‘กหํ ปุปฺพานีติ มยา ปุฏฺโง อิทนฺนาม วเทสิ, อหํ ตํ ปรีภาสิตฺวา
‘ราชาโน นาม จณฺทา สก็ กุฑฺธา หตฺถปาทาติจฺเจทเนน พหุํปี
อนตฺถํ กรฺอนฺติ, ตยา กตกมฺเมน มยฺหมปี อนตฺถโถ สฺยาคิ ตํ
จณฺเทตฺวา อีธาคตา; เตน กตกมฺมํ สุกตํ วา โหตุ ทฺุกกฺกฺมํ วา,
ตสฺเสเวตฺ; มยา จณฺทิตฺถาวํ ชานาหิ เทวาติ ฯ ราชา ปจฺมทสฺสเนเนว

โสตาปตติผลั ปตโต สทฺธาสมปนฺโน อริยสาวโก จินฺเตสิ “อโห
 อยั อิตฺถิ อนุชพาลา เอวรฺูเป คุณฺเ ปสํทํ น อฺุปฺปาเทสิตี ๑ โส กุทฺโธ
 วิย หุตฺวา “กั อมฺม วเทสิ, มยํ อฺุปฺภูจํานปฺุเพหิ เตน ปุชฺชา กตํติ ๑
 “อาม เทวํติ ๑ “ภทฺทกนฺเต กตํ ตํ จทฺเทนฺตฺติยา, มม ปฺุปฺเพหิ
 ปุชฺชาการกสฺส อํ กตฺตพพยฺุตตํ ฆานิสฺสามีติ ตํ อฺุยโยเชตฺวา
 เวเคน สตฺถุ สนฺตํกํ คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา สตฺถารา สทฺธีเยว วิจริ ๑
 สตฺถา ตสฺส จิตฺตปฺุสํทํ ฌตฺวา เภริจฺรณวิธิยา นคฺริ จริตฺวา
 รณฺโณ เคทฺทวํ อคมาสิ ๑ ราชํ ปตฺตํ คเหตุวา สตฺถารํ เคํ
 ปเวเสตฺกํโม อโหสิ ๑ สตฺถา ปน ราชํคณฺเยว นิสฺสํทํ ทสฺเสสิ ๑
 ราชํ ตํ ฌตฺวา “สิมฺ มณฺทปํ กโรถํติ ตํจณฺญเวย มณฺทปํ
 การํเปสิ ๑ นิสฺสิทํ สตฺถา สทฺธี ภิกฺขุสงฺฆเณ ๑ กสฺมา ปน สตฺถา
 ราชเคหํ น ปาวิสิ? เอวํ กิรสฺส อโหสิ “สจํ อนฺโต ปริสิตฺวา
 นิสฺสํเทยฺย, มหาฆนฺ มํ ทญฺจํ น ลเกยฺย, มาลาการสฺส คุณฺ
 ปากโณ น ภเวยฺย, ราชํคณฺ ปน มํ นิสฺสินํ มหาฆนฺ ทญฺจํ
 ลภิสฺสตี, มาลาการสฺส คุณฺ ปากโณ ภวิสฺสตีตี ๑ คุณฺวนฺตํนํ หิ
 คุณฺ พุทฺธาเยว ปากโณ กํตํ สกฺโกนฺตี, อวเสสฆนฺ คุณฺวนฺตํนํ
 คุณฺ กถนฺโต มจฺจรายตี ๑ จตฺตํโร ปุปฺพปฺุฏฺฐา จตฺททิสํ อญฺจํสุ ๑
 มหาฆนฺ สตฺถารํ ปริวารสิ ๑ ราชํ พุทฺธปฺุมจํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปณฺเฑน
 อาหาเรน ปริวิสิ ๑ สตฺถา ภตฺตกิจฺจาวสํเน อนฺุโมทํนํ กตฺวา ปฺุริม-
 นเยเนว จตฺุหิ ปุปฺพปฺุฏฺฐเหหิ ปริกฺขิตฺโต สึหนํทํ นทนฺเตน มหาฆเนน
 ปริวฺโต วิหารํ อคมาสิ ๑

กรรมชั่วทำให้เดือดร้อนภายหลัง

(หน้า ๑๓๘-๑๔๐ราชา สตุถาร์ อนุคนุตวา-สุมนมาลาการ วตุถ)

—————> ราชา สตุถาร์ อนุคนุตวา นิวตโต มาลาการ
 ปกโกสาเปตวา “มม อหริตพพปุเปเหติ ‘กินฺติ วตุวา สตุถาร์ ปุเชสีติ
 ปุจฺฉิ ฯ มาลาการโร “ราชา ฆาเตตฺ วา รฏฺจโต วา ปพฺพาเชตฺตติ
 ชีวิตํ ปริจฺจชิตฺวา สตุถาร์ ปุเชสี เทวาทิ อาท ฯ ราชา “ตฺวํ
 มหาปุริโส นามาติ วตุวา “อฏฺจ หตฺถี จ อสฺเส จ ทาสฺเส จ
 ทาสีโย จ มหาปสาธนาณิ จ อฏฺจ กหาปณฺสทสฺसानิ จ ราชกฺลโต
 นีหริตฺวา สพฺพาลงฺการปฺปฏิมณฺฑิตา อฏฺจ นาริโย อฏฺจ คามวเร
 จาติ อิมํ สพฺพฏฺจกํ นาม ทานํ อทาสี ฯ

อานนฺทตฺเถโร จินฺเตสิ “อชฺช ปาโตว ปฏฺจาย สีหนาท-
 สทสฺसानิ เจว เจลฺกฺเขปสทสฺसानิ จ ปวตฺตนฺติ, โโก นฺ จ
 มาลาการสฺส วิปาโกติ ฯ โส สตุถาร์ ปุจฺฉิ ฯ อถ นํ สตุถา “อานนฺท
 ‘อิมินา มาลาการเณ อปฺปมตฺตกํ กมฺมํ กตฺนฺติ มา สลฺลกฺเขสิ,
 อยฺยหิ มยฺหํ ชีวิตํ ปริจฺจชิตฺวา ปุชฺช อกาสิ, โส เอวํ มยิ จิตฺตํ
 ปสาเทตฺวา กปฺปานํ สตสทสฺสํ ทฺคคฺตึ น คมิสฺสตีติ

“กปฺปานํ สตสทสฺสํ ทฺคคฺตึ น คมิสฺสตีติ

จตุวา เทวมนฺุสเสสุ ผลํ เอตสฺส กมฺมฺโน,

ปจฺฉา ปจฺเจกสมฺพฺพุโธ สุมนฺโน นาม ภวิสฺสตีติ

อาท ฯ สตุถฺ ปน วิหาริ คนุตฺวา คนฺธกฺฎฺฐึ ปวิสฺนกาเล ตานิ
 ปุปฺพานิ ทฺวารโกฏฺจเก ปตีสฺสุ ฯ

สายณฺหสมเย ภิกฺขุ ธมฺมสภายํ กถํ สมฺภฺจาเปสฺสุ “อโห

อจฺฉริยํ มาลาการสฺส กมฺมํ, ธรรมานกพุทธสฺส ชีวิตํ ปริจฺจชิตฺวา
ปฺปฺพปฺปฺชํ กตฺวา ตํขณณฺเวยว สพฺพพฺภุจกนฺนาม ลภีติ ฯ สตฺถา คนฺธกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
นิกฺขมิตฺวา ติณฺณํ คมนานํ อณฺณตเรน คมนเนน ธรรมสภํ คนฺธวา
พุทธาสเน นิสีทิตฺวา “กาย นฺตุถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนฺนิสินฺนาติ
ปฺจฺจชิตฺวา, “อิมาย นามาทิ วุตฺเต, “อาม ภิกฺขเว ยสฺส กมฺมสฺส
กตตฺตา ปจฺฉานฺตปฺปํ น โหติ, อนุสฺสริตานุสฺสริตกฺขณฺเวยว โสมนสฺสเมว
อุปฺปชฺชติ, เอวรูปํ กมฺมํ กตฺตพฺพเมวาทิ วตฺวา อนุสนฺธิํ ฆณฺเฏว
ธมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ คาถมาห

“ตถฺยจ กมฺมํ กตฺมํ สาทฺธํ ยํ กตฺวา นานฺตปฺปติ,
ยสฺส ปตีโต สุมโน วิปากํ ปฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ๑

ตตฺถ “ยํ กตฺวาติ: ยํ เทวมนุสฺสสมฺปตฺตตินฺนญฺเจว นิพฺพาน-
สมฺปตฺตติยา จ นิพฺพตฺตนสมตฺถํ สุขุทฺริยํ กมฺมํ กตฺวา นานฺตปฺปติ,
อดโฆ ทิณฺณจธฺมเมยว อนุสฺสริตานุสฺสริตกฺขณฺเวยว ปตีเวเคน ปตีโต
โสมนสฺสเวเคน จ สุมโน หุตฺวา อายตี ปตีโสมนสฺสชาโต หุตฺวา
วิปากํ ปฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ๑

เทสนาวสานเ จตุราสีติยา ปาณสทฺสสถานํ ธรรมาภิสมโย
อโหสีติ ๑

สุมนมาลาการ วตฺถุ ๑
